

Számok és elvek fórumán

Az egyöntetűen elfogadott intézkedési program — amelynek értelmében politikai és kulturális akciók bontakoznak majd ki a magas fokú szocialista öntudattal rendelkező, a szocializmust és kommunizmust Romániában építő új ember kialakítása érdekében — biztosítja a politikai és kulturális munka területén dolgozók nagy frontja összes erőinek összefogását a forradalmi tudat legjobb körülmények közötti fejlesztése érdekében. A politikai és kulturális tevékenység átfogó programjával rendelkezünk; most a döntő az, hogy a leghatározottabban hozzájáruljunk az egész tevékenység példás megszervezéséhez és kibontakoztatásához.

NICOLAE CEAUȘESCU

Beszédes adatok szemléltetik, milyen anyagi alapokkal dicsekedhet a művelődés, a nevelés ügye a szocialista Romániában, milyen számvetést készíthetett a Szocialista Művelődési és Nevelési Tanács az ország színe előtt, a legmagasabb párt- és államvezetők jelenlétében: jelenleg közel 8000 kultúrothon, 284 művelődési ház, 266 klub, csaknem 22 000 könyvtár, 432 múzeum, 150 színház és zenei intézmény tölti be nemes hivatását a magas kultúrával átítatott hazafias nevelés szolgálatában. Csupán a politikai nevelés és a szocialista kultúra első kongresszusától a másodikig eltelt időszakban 11 946 tanteremmel, az előadótermek és laboratóriumok 150 000 négyzetméternyi felülettel, 42 filmszínházzal, 34 művelődési házzal, illetve klubbal, 339 falusi művelődési otthonnal, 353 tornateremmel, valamint 14 polivalens teremmel bővült az oktatás és közművelődés hálózata. Külön kell emelnünk, hogy a *Megéneklünk, Románia* fesztivál 1979—1981-es szakaszán több mint 3 860 000 előadót és alkotót mozgósított 175 000 együttes és szakkör közül 4300 magyar és 856 német nyelvű. Ez a tömegmozgalom — mondotta a kongresszushoz intézett üdvözlő beszédében doktor Elena Ceaușescu mérnök akadémikus elvtársnő — „az egész nép szabad munkájának és életének tanúságaként széles lehetőségeket biztosít a városi és falusi dolgozó tömegek tudományos, műszaki és kulturális-művészeti alkotó képességeinek kibontakozásához“. Ezeket a képességeket segíti érvényesülni és tovább fejlődni az a 17 000 színjátszó csoport, 227 000 énekar, 20 000 művészbrigád, 82 népszínház, illetve munkasegélytjes, amely országszerte — megsokszorozva szerény és pompás termek, de legfőképp a televízió-képernyők számával — mindenhová eljut, hozzá tartozik az egész lakosság mindennapjaihoz, s egy olyan társadalmi közérzet kialakításához vezet, amelyben nincs többé merev választóvonal ünnep és hétköznap, művészi teljesítmény és dicséretes műkedvelői erőfeszítés között.

A demokratizmusnak ez a típusa tökéletesen megfelel annak a szellemnek, amely mintegy másfél évtizede áthatja a jelenkori román társadalmat; hű tükre a gazdasági és politikai élet minden területére kiterjedő mélyreható átalakulásnak, azoknak az összes dolgozókra kötelező erővel érvényes törekvéseknek, amelyeket legutóbb a párt ideológiai plénumán Nicolae Ceaușescu elvtárs megfogalmazott. Ugyanez a szellem — a magas fokú igényesség és kommunista felelősség szelleme — érvényesült a kongresszus plénumán és a szakosztályokban, azokon a vitákon, ahol kibontakozott az ideológiai és kulturális, illetve szakmai nevelő tevékenység teljes panorámája, a soron levő feladatok és távlatok, napirendre kerültek a tudatalakításnak, a szocialista ember alkotó és önnevelő munkájának legidősebb vetületei. Művészek és munkások, pedagógusok és pártaktivisták, földművesek és tudományos kutatók fejezték ki a kongresszus munkálatai során azt, amit a jelenlevő pártfőtítkárhoz intézett szavaiban Constantin Dăscălescu elvtárs így fogalmazott meg: „Itt, ebben a teremben ismételen bebizonyosodott, hogy a szocialista Romániában az összes honpolgároknak, függetlenül attól, hogy milyen területen dolgoznak, joguk van szabadon és felelősségteljesen véleményt mondani, véleményük, észrevételeik és javaslataik pedig lényeges tényezőzt képeznek az egész gazdasági és társadalmi élet programjainak kidolgozásához.“

A kongresszus alap gondolata — amely természetszerűen a pártfőtitkár előadói beszédében nyerte el klasszikus megfogalmazását — az, hogy a művelődés fejlesztésének döntő tényezője az anyagi alap, a termelőerők fejlesztése. Nem az önelégültség, az elért eredmények kritikátlan értékelése a követendő út, hanem az eddigi teljesítményszinttől a kitűzött célok felé vezető pályán mutaközo hiányosságok felmérése, elemzése, a nehézségek legyőzése, a reális adottságokhoz és követelményekhez igazodó értékrend. Ezekre a biztosítékokra utalt az előadói beszéd ott, ahol hangsúlyozta: „bőven van még tennivalónk, hogy elérjük a műveltség, a forradalmi, szocialista nevelés fokának általános emelkedését, aminek tükröződnie kell az egész tevékenységben, népünk minden elgondolásában és megvalósításában, életmódjában és munkájának mikéntjében.”

Pontos célképzést és gondosan kimunkált célrendszer birtokában lehet csak az élet anyagi és szellemi körülményeinek, más szóval a kulturáltságnak olyan szintjét elérni, amelynek mértékét elveink szabják meg, és a gyakorlat tartósan igazolja. A politikai kultúrától, vagyis a jogok tényleges gyakorlásától a munkaerő-keles írott és íratlan szabályainak tiszteletben tartásáig, az oktatás korszerű formáitól az oktatás — egyetemes, nemzeti és nemzetiségi értékeket magában foglaló és gyarapító — tartalmának a legmagasabb szintre emeléséig, a társadalmi érintkezés demokratikus és civilizált formáinak érvényesítéséig minden szinten valóban sok még a tennivalónk, hogy a politikai nevelés és szocialista kultúra II. kongresszusának fórumán elhangzott követelmények, igények és javaslatok közül a legfontosabbak hiánytalanul megvalósuljanak!

KORUNK

PÉTER GYÖRGY

Új dimenziók a szocialista tulajdon fejlődésében

Szem előtt tartva azt az alapelvet, amelyet pártunk IX. kongresszusán Nicolae Ceaușescu elvtárs így fogalmazott meg: „Az élet, az új jelenségek alapos tanulmányozása fő követelmény, amely a gazdaság helyes vezetésének és tervszerűsítésének elengedhetetlen feltétele” —, a társadalom tudományos irányítása országunkban a tulajdon vonatkozásában is új megoldások kidolgozását teszi szükségessé.

Az emberiség történelmi fejlődésében a tulajdon mindig alapvetően fontos volt, és nem véletlen, hogy számos elméleti értelmezését és gyakorlati megjelenési formáját ismerjük. A jogtudomány például a használat, a birtoklás és a rendelkezés jegyében fogalmazza meg a tulajdon tartalmát, a filozófia a tulajdonformának a társadalmi alakulatban betöltött helyét és szerepét emeli ki, a lélektan azt a kérdést tanulmányozza, hogy a motiváció elméletében a tulajdon mint érdekviszony hogyan határozza meg az emberi tudatot és tevékenységet. A politikai gazdaságtan a tulajdonforma gazdasági, elsajátítási tartalmát helyezi előtérbe, és vizsgálja ennek kihatását a termelőerők fejlődésére, az anyagi javak termelésének módjára, növelésének lehetőségeire.

Nem véletlen, hogy a szocialista tulajdonforma helyes értelmezése, fejlődési irányának felismerése és szerepe központi helyet foglal el a Román Kommunista Párt elméleti tevékenységében, a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom fejlődésének jelenlegi szakaszában felmerülő kérdések körében. Nicolae Ceaușescu elvtársnak, a Román Kommunista Párt KB 1982. június 1–2-i plenáris ülésén *A hazai szocialista építés jelenlegi stádiumáról, elméleti, ideológiai kérdésekről és a párt politikai, nevelő tevékenységéről* tartott előadói beszédében a termelőerők és a tulajdonviszonyok fejlődésének dialektikája új megvilágításba került.

A kérdés fontossága arra is feljogosít, hogy a tulajdonforma marxi ismeretelméleti vonatkozásait felidézzük. A tulajdonforma közgazdasági vonatkozásaival először a klasszikus polgári közgazdaságtan foglalkozott, összhangban a polgárság érdekeivel, abból a szempontból, hogy az emberi munkát kifejező polgári magántulajdon hogyan valósítja meg a tőkés nemzeti vagyon gyarapodását. Megfogalmazta a tőkés magántulajdon mozgástörvényeit is; ezeket örökérvényűeknek nyilvánította, és eszményítette a polgári magántulajdon meghatározta individualista